

Sygn. akt XX GC 147/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Gospodarczy XX Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka du Château

Protokolant: Marta Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Limited spółka prawa Republiki I. w N. (Republika I.)

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

I. Pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Polubownego - Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie z dnia 2 lipca 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt SA (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, nadaną mu postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18 sierpnia 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt XX GCo 182/15, w części zasądzającej kwotę odsetek ustawowych od kwoty należności głównej 7.000.000 zł (siedem milionów złotych) w łącznej wysokości 2.856.576,60 zł (dwa miliony osiemset pięćdziesiąt sześć tysięcy pięćset siedemdziesiąt sześć złotych i 60/100).

II. Oddała powództwo w pozostałej części.

III. Znosi wzajemnie koszty postępowania między stronami.

SSO Agnieszka du Château

Sygn. akt XX GC 147/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 lutego 2016 r. powód (...) Limited spółka prawa Republiki I. z siedzibą w N. (I.) wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Polubownego – Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie z dnia 2 lipca 2015 r. o sygn. akt SA (...), wydanego w sprawie z powództwa (...) sp. z o.o. w W. przeciwko (...) Limited spółka prawa Republiki I. z siedzibą w N. (I.), co do którego Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie oznaczonej sygn. akt XX GCo 182/15 orzekł o stwierdzeniu wykonalności i nadaniu klauzuli wykonalności i który to wyrok został opatrzony klauzulą wykonalności z dnia 21 sierpnia 2015 r., przy czym powód wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w części, tj. poprzez:

- pozbawienie wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego w zakresie kwoty wierzytelności głównej, objętej przedmiotowym tytułem wykonawczym, tj. kwoty 7.000.000 zł – ponad kwotę 4.143.423,40 zł

- pozbawienie wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego, co do odsetek ustawowych od części wierzytelności głównej w wysokości 2.856.576,60 zł za okres od dnia 26 sierpnia 2015 r.

Powód wniósł również o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego, wg. norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż w dniu 2 lipca 2015 r. Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie w sprawie o sygn. SA (...) z powództwa (...) sp. z o.o. w W. przeciwko (...) Limited w (...) (I.) wydał wyrok, w którym zasądził od powoda w niniejszej sprawie na rzecz pozwanego w niniejszej sprawie kwotę 7.000.000 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu („tytuł Egzekucyjny”). Obowiązek zapłaty ww. kwoty przez powoda na rzecz pozwanego został wywiedziony z umowy poręczenia. Sąd Arbitrażowy uznał, iż powód poręczył wobec pozwanego za zobowiązanie podmiotu trzeciego, tj. (...) sp. z o.o. (dalej: (...)) w postaci obowiązku zapłaty IV transzy ceny za akcje. Odpowiedzialność powoda wobec pozwanego za powyższy dług miała charakter akcesoryjny.

Powód wskazał, iż w dniu 18 sierpnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał postanowienie w sprawie o sygn. XX GCo 182/15, w którym stwierdził wykonalność Tytułu Egzekucyjnego, nadając mu klauzulę wykonalności. W dniu 21 sierpnia 2015 r. tytuł egzekucyjny został opatrzony klauzulą wykonalności.

W dniu 24 sierpnia 2015 r. w związku z próbą ugodowego zakończenia sporu między stronami, powód zlecił zapłatę na rzecz pozwanego kwoty 809.389 USD, stanowiącej równowartość 3.000.000 złotych. Płatność została dokonana z rachunku bankowego, należącego do (...) ((...)) (...). Powód wskazał, iż płatność została zaksięgowana na rachunku bankowym pozwanego w dniu 26 sierpnia 2015 r. w kwocie 2.856.576,60 zł. Powód wskazał jednakże, iż pozwany (wierzyciel) uznał dokonaną płatność w imieniu i na poczet zobowiązania (...), a nie powoda w niniejszej sprawie.

Powód wskazał, iż próba podjęta przez pozwanego rozróżnienia wierzytelności pozwanego wobec (...) i wobec powoda oraz wywodzenia z tego skutków prawnych jest pozbawiona podstaw. Odpowiedzialność powoda wobec pozwanego ma charakter akcesoryjny i o jej zakresie przesądza każdorazowy zakres zobowiązania (...). Ponadto powód oraz spółka (...) ((...)) L. wskazały, na jaki dług powinna zostać zaliczona omawiana płatność.

Powód podniósł, iż pomimo otrzymania ww. płatności, pozwany wystąpił do komornika sądowego z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego co do całości kwoty objętej Tytułem Wykonawczym. Zdaniem powoda jest to działanie nieuczciwe i stanowiące świadomą próbę uzyskania nienależnej pozwanemu korzyści majątkowej kosztem powoda. Pozwany zataił przed komornikiem sądowym fakt uzyskania ww. płatności i wygaśnięcia długu w części.

W dniu 20 kwietnia 2016 r. pozwany złożył odpowiedź na pozew, w którym wniósł o oddalenie w całości powództwa obejmującego żądanie pozbawienia w części wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie wierzytelności głównej ponad kwotę 4.143.423,40 zł, oddalenie w całości roszczenia pozwu obejmującego żądanie wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie należności ubocznych, tj. odsetek ustawowych liczonych od kwoty 2.856.576,60 zł za okres od dnia 26 sierpnia 2015 r. oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany wskazał, iż w dniu 25 sierpnia 2015 r. osoba trzecia, tj. (...) ((...)) Ltd. dokonała przelewu kwoty 809.389,90 USD na rzecz pozwanego, określając płatność jako dokonaną na poczet zakończenia sporu, przy czym (...) ((...)) Ltd. jest odrębnym podmiotem w stosunku do powoda w niniejszej sprawie.

Pozwany wskazał, iż ww. płatnik zadysponował, by płatność zaliczono na poczet rozliczenia ceny za akcje nabyte przez (...) sp. z o.o. i zastrzegł, że płatności nie należy zaliczać na poczet należności (...) z tytułu udzielonego poręczenia. Dalej pozwany wskazał, iż kwota 2.856.576,60 zł wpłynęła na rachunek pozwanego w dniu 26 sierpnia 2015 r. Pozwany przyjął płatność i poinformował o jej zaliczeniu na poczet należności ubocznych przesyłając stosowne pokwitowanie.

Pozwany wskazał, iż na dzień płatności kwoty 2.856.576,60 zł zobowiązania (...) sp. z o.o. wobec (...) sp. z o.o. z tytułu IV raty ceny sprzedaży akcji zasądzonej przez Sąd Arbitrażowy z dnia 27 maja 2011 r. wynosiły łącznie 10.982.247,28 zł

i obejmowały należność główną w wysokości 7.149.589 zł, odsetki ustawowe 3.654.339,28 zł, koszty postępowania arbitrażowego 178.319 zł, koszty innych postępowań sądowych 23.417,00 zł.

(...) sp. z o.o. kwotę wpłaty w wysokości 2.856.576,60 zł dokonanej przez osobę trzecią, tj. (...) ((...)) Ltd. zaliczyła na poczet zasądzonych ww. prawomocnym wyrokiem należności ubocznych, tj. odsetek ustawowych, które na dzień zapłaty wynosiły 3.654.338,60 zł.

Skutkiem powyższego zaliczenia wpłaty nie zmniejszyła się kwota należności głównej długu (...) sp. z o.o. zasądzonego wyrokiem z dnia 27 maja 2011 r. Zmniejszyła się jedynie kwota należności ubocznych.

Pozwany z ostrożności procesowej wskazał, iż nawet w przypadku gdyby kwota 2.856.576,60 zł mogła być zaliczona na poczet długu powoda w niniejszej sprawie jako poręczyciela to i tak wpłata ta w całości ulegałaby zaliczeniu na poczet należności ubocznych.

W dalszym toku sprawy stanowiska stron pozostały niezmienione.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 30 marca 2010 r. pomiędzy (...) sp. z o.o. w W. (dalej (...)) a (...) sp. z o.o. w W. zawarta została „umowa sprzedaży akcji dotycząca 10.700 akcji (...) S.A.” W ramach umowy sprzedaży (...) zobowiązał się do zapłaty na rzecz (...) kwoty 21.720.000,00 zł w zamian za nabycie akcji (...). Wyżej wymieniona cena miała zostać uiszczona w czterech transzach, przy czym płatność trzech transz (w łącznej kwocie 14.720.000 zł) była bezwarunkowa i została przez (...) uiszczona. Płatność czwartej transzy, w kwocie 7.000.000 zł była warunkowa i została przez strony umowy sprzedaży akcji określona jako „Korekta Ceny Nabycia”.

(okoliczność bezsporna, umowa sprzedaży akcji k. 69-96)

W związku z zawarciem umowy sprzedaży akcji powód w niniejszej sprawie, wystawił w dniu 26 kwietnia 2010 r. dokument zatytułowany „Poręczenie II”, w którym oświadczył, że poręcza za zobowiązanie (...), co do zapłaty IV transzy ceny nabycia, zgodnie z umową sprzedaży akcji. W Poręczeniu II wskazano, że: „Poręczyciel niniejszym poręcza i zobowiązuje się wobec Beneficjenta (Sprzedającego), że w przypadku niewykonania przez kupującego w całości lub w części zobowiązania polegającego na zapłacie korekty Ceny Nabycia (w przypadku, gdy zapłata Korekty Ceny Nabycia będzie należna) w kwocie nie przekraczającej jednak 7.000.000 zł to Poręczyciel wykona Zobowiązanie na pierwsze pisemne wezwanie Beneficjenta (Sprzedającego)”

(okoliczność bezsporna, dokument Poręczenia II k. 98-99)

W związku z brakiem zapłaty przez (...) na rzecz pozwanego w niniejszej sprawie czwartej transzy ceny nabycia akcji w kwocie 7.000.000 zł, (...) wystąpiła do Sądu Arbitrażowego w pozwem o zobowiązanie (...) do zapłaty ceny. W dniu 27 maja 2011 r. Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej wydał wyrok w sprawie pomiędzy (...) sp. z o.o. a (...) sp. z o.o., o sygnaturze SA (...). W wyroku tym Sąd Arbitrażowy zasądził od (...) na rzecz (...) sp. z o.o. kwotę 7.149.589 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 29 lipca 2010 r. do dnia zapłaty oraz zasądził pod (...) na rzecz (...) koszt postępowania arbitrażowego.

(okoliczność bezsporna, wyrok Sądu Arbitrażowego z 27.05.2011 r. k. 101-129)

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2011 r., sygn. akt XX GCo 118/11 Sąd Okręgowy w Warszawie nadał Wyrokowi Sądu Arbitrażowego klauzulę wykonalności.

(okoliczność bezsporna, skarga na uchylenie wyroku sądu polubownego k. 131-159, zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 18.08.2015 r. k. 162-176)

Wobec odmowy zapłaty czwartej transzy ceny nabycia akcji przez (...), pozwany w niniejszej sprawie wystąpił do Sądu Polubownego o zasądzenie tej kwoty od powoda w niniejszej sprawie, jako poręczyciela. W dniu 2 lipca 2015 r. Sąd

Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie w sprawie o sygn. SA (...) wydał wyrok, w którym zasądził od powoda w niniejszej sprawie na rzecz pozwanego w niniejszej sprawie kwotę 7.000.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty, kwotę 116.200 zł tytułem zwrotu opłaty arbitrażowej, kwotę 2.000 zł tytułem zwrotu opłaty rejestracyjnej oraz kwotę 58.100 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

(wyrok Sądu Arbitrażowego z 2.07.2015 r. k. 30-45)

W dniu 2 sierpnia 2015 r. reprezentujący powoda, jak i (...) ((...)) (...) (dalej: (...)) A. A. wystąpił z do pozwanego z propozycją podjęcia rozmów ugodowych.

(wiadomość email z dnia 2.08.2015 r. wraz z tłumaczeniem k. 182-183)

Postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, sygn. XX GCo 182/15, stwierdził wykonalność ww. wyroku sądu polubownego o sygn. SA (...), nadając mu klauzulę wykonalności, oraz zasądził od powoda w niniejszej sprawie, na rzecz pozwanego kwotę 377 zł tytułem kosztów postępowania.

(okoliczność bezsporna, postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 18.08.2015 r. k. 48-50)

W dniu 25 sierpnia 2015 r. (...) dokonał na rzecz pozwanego przelewu kwoty 809.389 dolarów amerykańskich. W tym samym dniu, I. T., dyrektor działu prawnego powoda oraz spółki (...) przesłał pozwanemu korespondencję, informując, że w dniu 24 sierpnia 2015 r. dokonano płatności w kwocie 3.000.000 zł na rachunek pozwanego tytułem zaliczki na poczet ugody. W ww. informacji, wskazano, iż „płatność ta dokonywana jest bez wpływu na dalsze rozstrzygnięcie, w dobrej wierze i jedynie w celu osiągnięcia zgodnej ugody w sprawie między stronami dotyczącej roszczeń, jakie (...) sp. z o.o. podniosła wobec (...) na podstawie Gwarancji II wystawionej przez (...)w odniesieniu do Umowy Sprzedaży akcji z 30 marca 2010 r. zawartej między (...) sp. z o.o. a (...) sp. z o.o. dotyczącej akcji w (...) S.A.” W wiadomości zaznaczona również, iż płatność tę należy traktować jako płatność na poczet ostatecznej kwoty rozliczenia ceny sprzedaży za akcje w (...) S.A., której (...) nadal się domaga i o której mowa w wyroku arbitrażowym o sygn. SA (...). Ponadto w przedmiotowej wiadomości przedstawiciel (...) poinformował, iż dokonanie przedmiotowego przelewu pozostało bez przyznania istnienia jakiejkolwiek odpowiedzialności po stronie (...) do dokonywania płatności na rzecz (...) na podstawie Gwarancji (...), a (...) zastrzegła sobie prawo do kwestionowania zapadłego wyroku arbitrażowego.

(potwierdzenie przelewu wraz z tłumaczeniem k. 52-53, korespondencja mailowa z 25.08.2015 r. wraz tłumaczeniem k. 56-58)

W odpowiedzi na powyższe, pozwany wiadomością skierowaną do I. T. i A. A., obu wskazanych jako reprezentantów (...), poinformował, że w dniu 26 sierpnia 2015 r. na rachunek bankowy pozwanego wpłynęła kwota 2.856.576,60 zł stanowiąca równowartość 809.389 USD. Dalej pozwany poinformował, iż płatności na rachunek pozwanego dokonała osoba trzecia, tj. (...). Pozwany wskazał, iż dokonaną przez (...) płatność zaliczył w całości na poczet związanych z długiem (...) względem pozwanego należności ubocznych, tj. odsetek ustawowych orzeczonych wyrokiem Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie o sygn. SA (...).

(wiadomość email z 28.08.2015 r. k.64-67)

Wiadomością skierowaną do pozwanego w dniu 2 września 2015 r. powód kolejny raz wskazał, iż ww. płatności dokonano tytułem zaliczki na poczet kwoty ugody, która miała zostać uzgodniona między stronami sporu, a która miała rozliczać wszelkie roszczenia dochodzone przez pozwanego wobec powoda wskutek Umowy Sprzedaży akcji z dnia 30 marca 2010 r., zaś dokonanie płatności za pośrednictwem (...) było czynnością techniczną., zaś płatność została dokonana przez (...) w imieniu powoda w niniejszej sprawie, nie zaś w imieniu (...).

(Wiadomość email z 2.09.2015 r. k. 191-192)

W wiadomości z dnia 14 września 2015 r. pozwany podtrzymał swoje stanowisko, iż płatność została zaliczona na poczet zadłużenia (...), nie zaś powoda.

(Wiadomość email z 14.09.2015 r. k.197-199)

W odpowiedzi na powyższe, wiadomością z dnia 23 września 2015 r. powód ponownie podkreślił, iż płatność z dnia 25 sierpnia 2015 r. została zrealizowana na rzecz powoda, nie zaś z tytułu zadłużenia (...) sp. z o.o.

(Wiadomość email z 23.09.2015 r. wraz z tłumaczeniem k.201-205)

W dniu 23 września 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi-Północ J. B. wszczął na wniosek pozwanego postępowanie egzekucyjne, o sygn. Km (...), przeciwko powodowi na podstawie tytułu wykonawczego: wyroku Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. z dnia 02 lipca 2015 r., sygn. SA (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18 sierpnia 2015 r., sygn. akt: XX GCo 182/15. Komornik wskazał, iż zobowiązanie powoda wynosi: 7.000.000,00 zł tytułem należności głównej; 3.634.054,79 zł tytułem odsetek naliczonych do dnia 23 września 2015 r. Jednocześnie w tym samym dniu komornik sądowy J. B. dokonał zajęcia wierzytelności powoda na poczet zadłużenia powoda w wysokości 7.000.000,00 zł tytułem należności głównej; 3.634.054,79 zł tytułem odsetek naliczonych do dnia 23 września 2015 r.

(zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z 23.09.2015 r. k. 207-208, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności z 23.09.2015 r. k. 209-210)

(...) należy wraz z powodem o grupy (...), która jest powiązana kapitałowo i osobowo. Sąd ustalił, iż I. T. jest dyrektorem działów prawnych powoda, jak również (...) i posiada uprawnienia do reprezentowania obu podmiotów, czego pozwany nie kwestionował przed wszczęciem postępowania.

(okoliczności bezsporne)

Pozwany zaliczył dokonaną przez (...) płatność kwoty 2.856.576,60 zł na poczet zadłużenia (...), mimo że z oświadczenia I. T. wynikało, iż wolą (...) jest zaliczenie płatności na poczet zadłużenia powoda.

(Wiadomość email z 28.08.2015 r. k.64-67, Wiadomość email z 14.09.2015 r. k.197-199, zeznania świadka M. K. na rozprawie w dniu 22.02.2018 r. 00:14:29; 00:15:45)

Pozwany występując do komornika sądowego z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko powodowi nie uwzględnił uiszczonej przez (...) kwoty.

(zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z 23.09.2015 r. k. 207-208)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów przeprowadzonych w toku postępowania w postaci dokumentów przedstawionych przez strony, a także na podstawie zeznań świadka. Sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadka M. K., w jakim świadek zeznał, iż kwota wpłacona przez (...) wpłynęła na rachunek bankowy pozwanego, a także że została zaliczona przez pozwanego na poczet zobowiązania (...). Sąd dał również wiarę dowodom z dokumentów, z których większość została przedstawiona w formie odpisów poświadczonych za zgodność z oryginałem przez pełnomocników stron i których treść nie była kwestionowana przez strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Tytuł wykonawczy, wobec którego wniesiono powództwo w niniejszej sprawie, należało pozbawić wykonalności w części zasadzającej kwotę odsetek ustawowych od kwoty należności głównej 7.000.000,00 zł w łącznej wysokości 2.857.576,60 zł, w pozostałej zaś części powództwo podlegało oddaleniu.

Przedmiotem rozpoznania Sądu w niniejszej sprawie było orzeczenie, czy zdarzenie powstałe po nadaniu klauzuli wykonalności wyrokowi z dnia 02 lipca 2015 r., tj. uiszczenie zapłaty przez (...) na rzecz pozwanego, spowodowało konieczność pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, a jeśli tak, to w jakiej części.

Zgodnie z treścią art. 840 § 1 ust. 2 dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne. Oznacza to, iż dłużnik może wystąpić z powództwem o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności również w sytuacji, gdy dobrowolnie poza postępowaniem egzekucyjnym spełnił zobowiązanie wobec wierzyciela. Powyższe stanowisko jest prezentowane również przez Sąd Najwyższy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2005 r. w sprawie V CK 296/05, opubl. Legalis).

W przedmiotowej sprawie pozwany wskazywał, iż po nadaniu tytułowi egzekucyjnemu w postaci wyroku Sądu Arbitrażowego klauzuli wykonalności, podmiot od niego niezależny – (...) uiścił na jego rzecz kwotę 2.856.576,60 zł, jako niezobowiązany umożliwił zaliczenie świadczenia na poczet długu firmy (...) sp. z o.o.

Bezspornym w niniejszej sprawie był fakt, iż w dniu 25 sierpnia 2015 r. (...) uiścił na rzecz pozwanego kwotę 2.856.576,60 zł, kwota ta zaś wpłynęła na rachunek pozwanego w dniu następnym.

Wymaga zatem wyjaśnienia przez Sąd, czy wpłata przez podmiot trzeci może zostać zaliczona przez wierzyciela na poczet wymagalnej wierzytelności wobec dłużnika, a jeśli tak to w jaki sposób powinna ona zostać rozliczona, a co za tym idzie, jakie konsekwencje dla stron stosunku prawnego z tego wynikały.

Mimo, że zobowiązanie jest stosunkiem prawnym między wierzycielem i dłużnikiem, to nie jest konieczne, aby dłużnik spełniał świadczenie osobiście. Zasadą w prawie polskim jest bowiem brak obowiązku osobistego świadczenia przez dłużnika (art. 356 § 1 k.c.). Odmienne rozwiązanie byłoby niepraktyczne zwłaszcza w przypadku wykonywania zobowiązań przez osoby prawne, które w innym wypadku zmuszone byłyby zazwyczaj spełniać swoje zobowiązania wyłącznie poprzez działanie swoich organów. Dłużnik może posłużyć się zgodnie ze swoją wolą innymi osobami, które bądź samodzielnie, bądź wspólnie z nim wykonują całość lub jedynie część jego obowiązków, co doprowadzi do zaspokojenia interesu wierzyciela. Niekiedy spełnienie świadczenia przez osobę trzecią będzie ex ante konieczne (np. jeśli dłużnik uzna, że nie posiada specjalistycznej wiedzy lub umiejętności koniecznych do spełnienia świadczenia; zob. J. Dąbrowa, w: System PrCyw, t. III, cz. 1, s. 729–730 oraz J. Rajski, W. Kocot, K. Zaradkiewicz, Prawo kontraktów, s. 349). Należy dodatkowo podkreślić, iż w sytuacji gdy wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika (art. 356 § 2 k.c.)

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż pozwany był zobowiązany przyjmując i zaliczyć na poczet wymagalnego długu wpłatę dokonaną przez (...) i to bez względu na to, czy dłużnik na którego rzecz wpłata została dokonana, czy też dłużnik pierwotny o działaniu wpłacającego wiedzieli, czy też nie. W takim też wypadku kwota wpłacona przez (...) powinna zostać zaliczona na poczet zadłużenia na poczet wymagalnego długu osoby trzeciej.

W toku postępowania strona pozwana przyznała, iż (...) dokonał wpłaty kwoty 2.856.576,60 zł wskazywała jednakże, iż kwotę tą zaliczyła zgodnie z dyspozycją (...) na poczet zadłużenia spółki (...), nie zaś zadłużenia strony powodowej.

Zdaniem Sądu było to działanie bezpodstawne. W toku postępowania Sąd ustalił bowiem, iż przedstawiciel (...) oraz strony powodowej, po dokonaniu wpłaty na rachunek pozwanego, jednoznacznie poinformował, iż kwota ta została wpłacona na poczet zadłużenia powoda, o czym świadczy między innymi treść z wiadomości mailowej z dnia 25 sierpnia 2015 r., a więc wysłanej jeszcze przed otrzymaniem przez pozwanego przelewu, w której pozwany jest informowany o celu dokonania wpłaty, a więc na poczet osiągnięcia ugody dotyczącej roszczeń pomiędzy pozwanym a powodem, wynikających z Gwarancji II, a więc z treści dokonanego przez powoda poręczenia. Cel dokonanego przelewu został również ponownie potwierdzony stronie pozwanej w wiadomości z dnia 23 września 2015 r.

Nie ma zatem racji pozwany twierdząc, iż dokonaną wpłatę mógł zaliczyć na poczet należności ubocznych wynikających z zobowiązania spółki (...), ignorując dyspozycję wpłacającej (...). Podobnie pozwany nie ma racji twierdząc, iż wiadomość z dnia 25 sierpnia 2015 r. zawierała bezpośredni zakaz zaliczania uiszczonej wpłaty na poczet zadłużenia powoda. Zdaniem Sądu, treść akapitu 5 wiadomości z dnia 25 sierpnia 2015 r., jakkolwiek zawiera informację, iż (...) nie uznaje dokonanej wpłaty za przyznanie istnienia odpowiedzialności wynikającej z Gwarancji II, to jednak stwierdzenie strony pozwanej, wywodzące z tego nakaz zaliczenia dokonanej płatności na rzecz (...) jest zbyt daleko idące i nieprawidłowe, gdyż odnosi się do ogólnego sprzeciwu powoda co do prawidłowości wydania wyroku przez sąd polubowny.

Podsumowując należy wskazać, iż w toku procesu powód prawidłowo wykazał, iż kwota uiszczona przez (...) powinna zostać zaliczona na poczet długu powoda, nie zaś spółki (...), jak to nieprawidłowo uczynił pozwany.

Przechodząc do omówienia sposobu zaliczenia dokonanej wpłaty przez (...) należy wskazać, iż dług powoda wobec pozwanego obejmował oprócz należności głównej również należności uboczne takie jak odsetki ustawowe naliczane od kwoty 7.000.000 od dnia 14 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty, a także koszty postępowania arbitrażowego.

Należy wskazać, iż zgodnie z art. 451 § 1 k.c. dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. Należy podkreślić, iż zarówno w judykaturze, jak i doktrynie prezentowane jest zgodne stanowisko, iż decyzja dotycząca zarachowania świadczenia należy do dłużnika. Może on wskazać, które zobowiązanie wykonuje. Wierzyciel nie ma prawa się temu wskazaniu sprzeciwić, natomiast jest uprawniony do zaliczenia świadczenia, wbrew woli dłużnika, na pokrycie w pierwszej kolejności całości lub części wymagalnych należności ubocznych oraz świadczeń zaległych. To uprawnienie wierzyciela znajduje zastosowanie także wówczas, gdy dłużnik ma wobec niego tylko jeden dług, złożony z należności głównej i odsetek. (Komentarz do KC red. Osajda 2017, wyd. 1/Morek)

Wierzyciel może zatem w ramach stosunku zobowiązaniowego wskazanego przez dłużnika dokonać w pierwszej kolejności rozliczenia np. zaległych rat, odsetek za opóźnienie czy kar umownych, na co wskazuje obszerne orzecznictwo (wyrok SN z 7.5.1998 r. w sprawie I PKN 88/98, OSNAPiUS 1999, Nr 9, poz. 306; wyrok SN z 19.11.1998 r. w sprawie III CKN 17/98, Legalis; wyrok SN z 24.1.2002 r. w sprawie III CKN 495/00, OSNC 2002, Nr 11, poz. 143; wyrok SN z 7.4.2004 r. w sprawie IV CK 211/03, Legalis; wyrok SN z 31.3.2006 r. w sprawie IV CSK 132/05, Legalis).

Pozwany wyraził stanowisko, zdaniem Sądu poparte w przepisach prawa i judykaturze, że w dokonaną przez (...) wpłatę mógł w pierwszej kolejności zaliczyć na poczet należności ubocznych, nawet mimo wskazania przez wpłacającego, iż kwota ta miałaby zostać zaliczona na poczet należności głównej. Należy bowiem wskazać, iż w momencie dokonania wpłaty na rachunek pozwanego należności uboczne, w tym odsetki, zasądzone od powoda wyrokiem Sądu Arbitrażowego przewyższały wysokość dokonanej przez (...) wpłaty. W takim też wypadku pozwany miał prawo zaliczyć przede wszystkim otrzymaną kwotę na poczet należnych mu w dniu dokonania wpłaty odsetek.

Biorąc pod uwagę powyższe, nieuzasadnione były wyrażone w treści pozwu żądania powoda pozbawienia wykonalności zaskarżonego tytułu wykonawczego w zakresie kwoty wierzytelności głównej, tj. kwoty siedmiu milionów złotych – ponad kwotę 4.143.423.40 zł, a także pozbawienia wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego, co do odsetek ustawowych od części wierzytelności głównej w wysokości 2.856.576,60 zł za okres od dnia 26 sierpnia 2015 r. Żądanie powoda byłoby usprawiedliwione, gdyby w momencie uiszczenia wpłaty nie istniała wymagalna wierzytelność w postaci naliczonych od dnia 14 czerwca 2011 r. odsetek. W niniejszej zaś sprawie w momencie uiszczenia kwoty na rzecz pozwanego dług powoda wobec pozwanego obejmował zarówno należność główną w wysokości 7.000.000 złotych, jak i odsetki w wysokości ustawowej w wysokości przekraczającej uiszczoną przez (...) kwotę, a ponadto należności związane z kosztami postępowania arbitrażowego.

Należy wskazać, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, że dłużnik traci prawo wytoczenia powództwa opozycyjnego z art. 840 k.p.c. z chwilą wyegzekwowania przez wierzyciela świadczenia objętego tytułem wykonawczym (tak wyrok SN z dnia 17 listopada 1988 r., I CR 255/88; z dnia 24 czerwca 1997 r., III CKN 41/97; z dnia 4 kwietnia 2002 r., I PKN 197/01, "Wokanda" 2002, nr 12, s. 27). Stanowisko to odnosi się jednak do tych sytuacji, w których wierzyciel uzyskuje należne mu świadczenie w wyniku przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego. W takich wypadkach gaśnie wykonalność wykonanego w całości tytułu wykonawczego i tym samym nie jest możliwe jego wykonanie. Sąd Najwyższy wręcz podkreśla oczywistość prezentowanego poglądu z uwagi na to, że powództwo przeciwegzekucyjne skierowane jest na pozbawienie lub ograniczenie wykonalności tytułu wykonawczego i - co za tym idzie - może być realizowane tylko pod warunkiem, że istnieje potencjalna możliwość wykonania tytułu wykonawczego. Odmiennie natomiast przedstawia się sytuacja, gdy wierzyciel zostaje zaspokojony poza postępowaniem egzekucyjnym, w drodze dobrowolnego spełnienia świadczenia przez dłużnika. W takich wypadkach nie gaśnie wykonalność tytułu wykonawczego i istnieje potencjalna możliwość jego wykonania (wszczęcia postępowania egzekucyjnego). Żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności jest zatem dopuszczalne, a podstawę takiego żądania stanowi nastąpienie po powstaniu tytułu egzekucyjnego zdarzenia, wskutek którego zobowiązanie, w całości lub w części, wygasło (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Takim zdarzeniem jest niewątpliwie spełnienie świadczenia przez dłużnika. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2005 r. w sprawie V CK 296/05)

W rozpoznawanej sprawie wierzyciel został zaspokojony, w zakresie części należnych mu na podstawie wyroku Sądu Arbitrażowego odsetek, poza postępowaniem egzekucyjnym, w drodze dobrowolnego spełnienia świadczenia przez osobę trzecią. Zatem żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności było dopuszczalne, a jego podstawę stanowiło zdarzenie, które nastąpiło po powstaniu tytułu wykonawczego, w skutek którego zobowiązanie w części wygasło. Takim zdarzeniem było uiszczenie kwoty 2.856.576,60 zł przez (...) na rzecz pozwanego, a które to wpłata została dokonana na poczet wymagalnego długu powoda.

W takim stanie rzeczy Sąd orzekł jak w pkt. I sentencji na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

W pkt. II wyroku Sąd zniósł, na podstawie art. 102 k.p.c., wzajemne koszty postępowania. Uzasadnieniem takiego rozstrzygnięcia są względy słuszności, należy bowiem wskazać, iż powództwo co do zasady było zasadne, niemniej nie w zakresie w jakim powód żądał pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Również stanowisko pozwanego żądającego w całości oddalenia powództwa nie było zasadne. Należy również wskazać, iż spłata części długu powoda przez osobę trzecią spowodowała, że pozwany uzyskał zaspokojenie swojego długu w części, zaś niniejsze postępowanie skutkowało jedynie pozbawieniem tytułu wykonawczego wykonalności w zakresie w jakim zadłużenie zostało spłacone.

SSO Agnieszka du Château

ZARZĄDZENIE

(...)